

L'oposició formarà govern al país centre-africà

Zaire, Mobutu trontolla

Finalment, després de dècades de govern personalista i autoritari, el president del Zaire ha acceptat que l'oposició entri al govern.

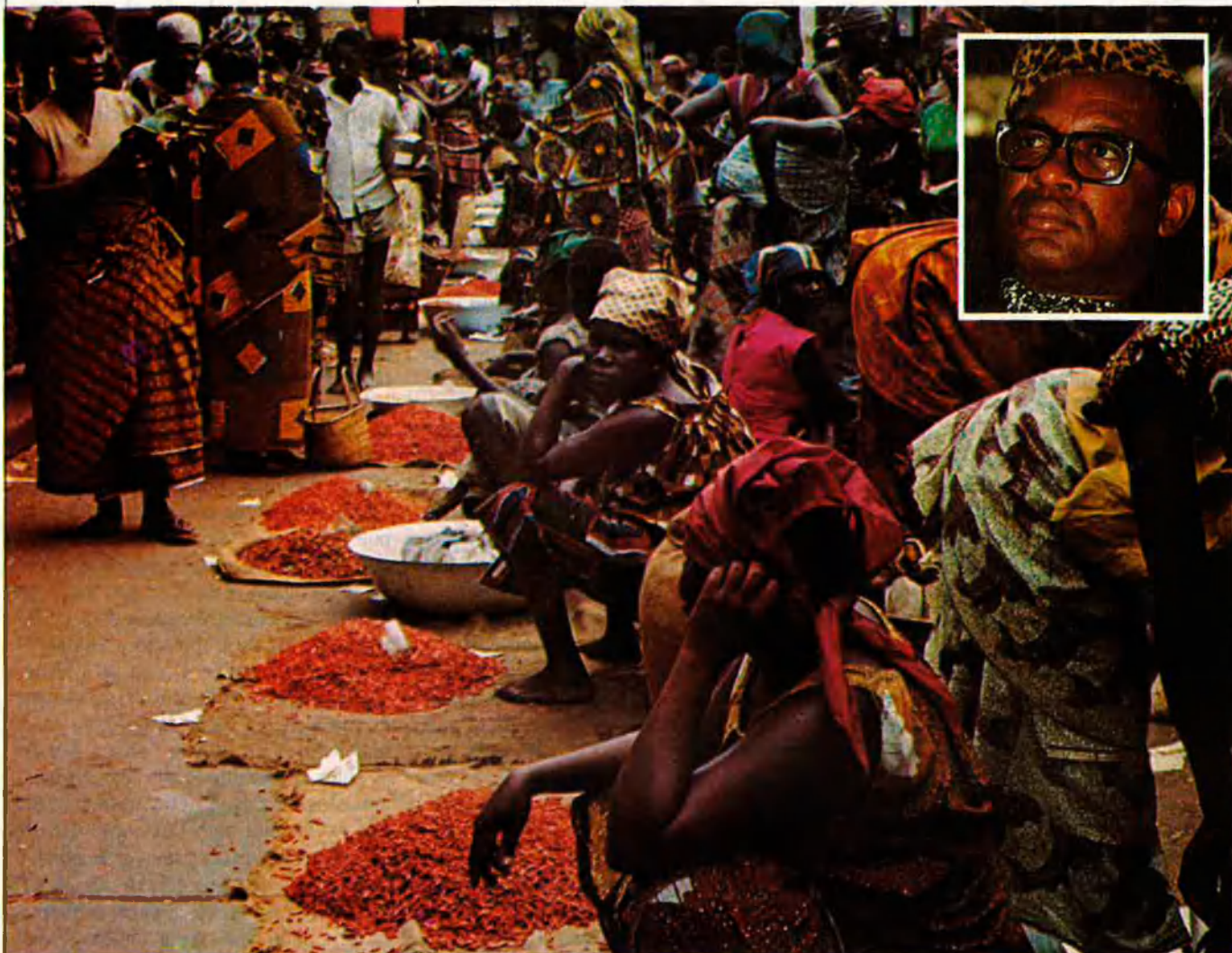
El conflicte que ha provocat més de trenta morts en una setmana al Zaire ha estat un dels enfrontaments més importants que durant tot l'estiu s'han produït a les principals ciutats del país. Ja el pasat 2 de setembre una manifestació de civils va finalitzar amb 48 morts i 125 ferits a la capital, Kinshasa.

Els manifestants protesten contra l'augment generalitzat dels preus en tots els

sectors de l'economia i demanen la instauració de la democràcia. La moneda del país, el Zaire, va sofrir una caiguda el passat 19 d'agost de més del 100%, un dòlar va passar a costar 16.000 zaires enfront dels 7.500 que valia el dia anterior. L'augment immediat dels preus junt amb les traves que Mobutu ha estat posant a la Conferència Nacional que havia de facilitar la transició a la democràcia estan

en l'arrel dels aixecaments en el país.

Els països occidentals havien donat suport a la dictadura de Mobutu amb el pretext que la Unió Soviètica estava darrere d'alguns veïns: Angola i Zàmbia. L'esfondrament dels països de l'Est ha empès els governs Occidentals –especialment Estats Units i la Comunitat Econòmica Europea, amb forts interessos econòmics a la zona– a pressionar

Mobutu, un governant obligat al canvi.

ARXIU

Mobutu perquè iniciï un procés de democratització i de respecte als drets humans.

Mobutu va convocar una Assemblea Nacional en què havien de ser representats tant l'oposició com els partidaris del president. La tasca de l'assemblea, encara pendent, és establir les bases per a unes eleccions lliures, però el president no ha deixat de posar entrebancs al diàleg. Durant el procés preparatori de la Conferència, ha legalitzat els partits reals de l'oposició, un centenar aproximadament, encara que només n'hi ha dos que disposen de base popular: la Union Sacré, de tendència socialdemòcrata, i la UFERI (Unió Federalista). Però a més per contrarestar-ne la força, Mobutu ha creat —de fet se'ls ha inventat— 100 nous partits finançats per ell mateix. D'aquesta forma ha aconseguit detentar la majoria a la conferència Nacional, perquè, a més del partit del govern, el Moviment Popular Revolucionari, i els seus satèl·lits, ha convidat a participar nombroses associacions creades també per ell.

Tot i tenir la majoria de la Conferència, aquesta no ha pogut iniciar encara els seus treballs. La sessió inaugural es va celebrar el dimecres 7 d'agost, sense la presència de Mobutu Sese Seko. El primer ministre Mulumba Lujoki inaugurarà la sessió i en el seu discurs proposà un ajornament de tres setmanes per tal que el govern pogués preparar millor la Conferència. A pesar de les protestes de la Unió Sacré i de la UFERI, la Conferència va ser ajornada fins el dilluns 12 d'agost. Mobutu tampoc hi va ser present aquell dia, i, després de discutir durant tota la jornada sobre l'ordre del dia, la Conferència va tornar a ser ajornada. El mariscal-president, Mobutu Sese Seko, sí que va fer una compareixença aquell dia davant els periodistes i va afirmar que "ell va arribar al poder per la força i per tant, si algú el vol, l'haurà de prendre", també per la força.

En aquests moments la Conferència encara no s'ha reunit, malgrat que s'han celebrat algunes reunions preparatòries en què l'oposició intenta que la composició de la Conferència variï al seu favor.

Missioners destinats al Zaire són explícits: "Mobutu està acabat, ell ho sap i té por, es queda amb un terç del pressupost cada mes, la seva fortuna és una de les més grans del món i té por que, si li prenen el poder, li prenguin també la seva fortuna, com ha passat amb alguns dictadors." La revista clandestina de l'oposi-

ció *La reference* de Kinshasa afirmava en l'editorial del número de juliol: "Després dels discursos sobre la democratització, Mobutu s'ha trobat gairebé sol, la major part dels seus col·laboradors han recordat vint anys després que ell serveix al mal... Tothom sap que Mobutu està acabat".

EL CAOS DE LES COMUNICACIONS INTERNES

En els 26 anys que Mobutu ja que té el poder, ha reprimit qualsevol moviment opositor al règim, a més d'empresonar i matar sistemàticament qualsevol dissident. Enguany fins i tot va detenir i arrestar el redactor en cap del diari *Elima M. Essolomwa*. Ha deixat al país sense la més mínima infraestructura de comunicacions per evitar la coordinació entre els opositors. Al Zaire hi ha només un centenar de telèfons concentrats a Kinshasa i Lubumbashi, la segona ciutat del país; els aparells estan en mans d'estrangers, ambaixades i adeptes a Mobutu.

L'únic transport eficaç, en tot el país, és l'avió. En aquests moments els vols interiors, a més de ser molt cars per als zairesos, són restringits als opositors. A més de l'avió, només hi ha una petita via de tren entre la regió de Shaba, on es troben totes les mines importants, i Kinshasa, i les carreteres no existeixen, únicament pistes de terra sense asfaltar en un país amb una extensió semblant a la de la Comunitat Econòmica Europea. La benzina només es pot aconseguir al mercat negre i costa un dòlar el litre.

La ruta transafricana que uneix el trànsit del nord amb el del sud d'Àfrica és una pista de terra on hi ha nombrosos clots. Alguns d'ells són tristament famosos, com el de Mufuta Bangi, una mena de túnel de fang de dos quilòmetres on, en l'època de pluges, es poden quedar encallats més de 40 camions durant un mes, i fàcilment dos. Aquest any l'època seca, de juny a juliol, gairebé no ha existit; per aquesta raó, el *clot* no es podia travessar. Uns turistes catalans es van trobar amb un camió de Tanzània uns quilòmetres al sud del Mufuta Bangi; era el 12 d'agost i el camió acabava de sortir del túnel. Hi havia entrat el 10 de juliol.

La ruta és també la que alimenta les ciutats de l'interior ubicades en plena selva. A l'antiga Stanleyville, actual Kisangani, els enfrontaments amb la policia van començar ja el passat mes de juliol a causa de la gana. La ciutat estava desa-

bastida perquè el menjar s'estava podrint al Mufuta Bangi.

El pressupost per asfaltar la ruta ha desaparegut tres vegades, les empreses zaireses a les quals es va adjudicar el pressupost es van quedar els diners i no van fer res. Finalment, se n'ha fet càrrec una societat brasilera i es preveu que en deu anys quedin asfaltats els 350 quilòmetres de la ruta que uneix la ciutat de Goma, a la frontera amb Ruanda, amb la de Bunia, al costat d'Uganda. Per via fluvial un vaixell uneix Kisangani amb Kinshasa a través del riu Zaire, antic Congo, el viatge triga més d'una setmana. A més de les dificultats de la comunicació, els costos de transport poden arribar a doblar el preu d'un producte.

UN TERÇ DEL PRESSUPOST

El Zaire és potencialment, junt amb Sud-àfrica, un dels països més rics del continent. Disposa de bons recursos energètics i agrícoles. És el primer exportador mundial de diamants industrials, a més té or, petroli, plata, zinc, radi, urani, plom i coure. Pel que fa als conreus industrials, els principals productes són el cafè, el cotó, la canya de sucre, el cacau i la palmera d'oli. Però la riquesa està molt desigualment repartida, la indústria es concentra en mans estrangeres i en familiars de Mobutu.

Segons dades de la Creu Roja, la renda per càpita del país és de 170 dòlars. Aquesta xifra contrasta amb les dels països del voltant. Per exemple, fins i tot estant en guerra i amb molts menys recursos, Ruanda té 320 dòlars per càpita. En tot el país hi ha molta misèria i, encara que no pateix la gran fam de molts països del continent, una gran part de la població es troba en condicions d'extrema pobresa.

A més del mal repartiment de la riquesa, la corrupció és un altre dels mals que afecten l'ex-colònia belga, segons un dirigent polític de l'oposició a Goma "el primer corrupte és el cap de l'Estat, d'ofici, un trenta per cent del pressupost és per a ell, i a partir d'aquí tots fan el mateix, a major o menor escala. Ser ric al Zaire és sinònim de corrupte, els pressupostos de l'estat desapareixen sense cap explicació, amb l'exemple dels de dalt pots entendre una revolta de pillatge quan uns soldats que cobren uns 20 dòlars al mes no reben la paga, la tilàpia, un peix de la zona, costa un dòlar i mig; matricular un nen a l'escola, al voltant de tres dòlars, i això en un context d'infla-

Lasituació del país ha obligat Mobutu a acceptar l'oposició.

ARXIU

ció galopant, és normal que intentin trau-
re tot el possible".

L'ESCOLA AL ZAIRE

La taxa d'analfabetisme al Zaire es tro-
ba situada en un 21% entre els homes i
en un 55% entre les dones. Segons les

dades publicades per la Creu Roja durant
el mes de juliol, accedir a l'ensenyament
"és molt costós, ja que les famílies solen
ser molt nombroses i han de pagar les ta-
xes de matriculació i el material escolar,
molt car i difícil de trobar". Pel que fa al
sistema d'ajudes, la corrupció arriba
també a aquest nivell. Un alumne que ha

finalitzat aquest any la secundària expli-
cava que, tenint una mitjana d'excel.lent,
molt per davant d'altres companys seus,
no ha obtingut una beca per poder anar a
la Universitat a Kinshasa. Alguns dels
seus companys sí, malgrat tenir molts
més recursos, "no sols tenen diners, sinó
també influències en el partit", ens expli-
cava el jove estudiant.

Les escoles normalment són dirigides
per missioners amb l'ajuda d'alguns pro-
fessors contractats per l'estat. Un profes-
sor d'ensenyament secundari cobra al
voltant de les 4.000 pessetes, equival a
40 paquets de cigarrets.

En el sistema d'estudis, els nens encara
estudien que el llac Eduards s'anomena
Idi Amin, ex-dictador Ugandès refugiat a
Kinshasa i amb qui Mobutu sempre va
mantenir molt bones relacions.

Pel que fa a la sanitat, el caos és encara
més important que a l'ensenyament:
manquen medicines. A l'hospital de Bu-
kavu, capital del Kivu, no tenen ni tan
sols antitètiques. Les malalties més
freqüents, segons l'ATS de Kanyabayon-
ga, una ciutat de la regió del Kivu, són
les parasitàries causades per les amebes,
la malària i les malalties de transmissió
sexuals, sífilis i sida. El Zaire està consi-
derat com un dels països amb més sero-
positius en relació a la població existent.
L'absència de diagnòstics i la inexistèn-
cia de registres fan que les úniques dades
existents es basin en càlculs aproximats.
Segons les dades facilitades per l'OMS,
el darrer any, al Zaire hi havia 11.734 ca-
sos sobre una població de 34 milions i
mig d'habitants.

La sida es trameta per les relacions hete-
rosexuals i tant homes com dones es tro-
ben afectats en igual nombre. Algunes
organitzacions internacionals han iniciat
una campanya per lluitar contra les ma-
lalties de transmissió sexual: l'objectiu
és ensenyar a utilitzar el preservatiu i al
mateix temps que s'eviten les malalties,
es realitza un control de la natalitat. Les
campanyes no tenen gaire èxit a causa
del preu dels preservatius. La sida i la
manca dels medicaments més elemen-
tals, com els antibiòtics, produeixen un
augment de la mortalitat. Segons xifres
de la Creu Roja, l'esperança de vida és,
en aquests moments, de 52 anys, i la
mortalitat infantil és d'un 25 per mil.

Els zairesos tenen ara l'esperança posa-
da en les potències occidentals, que es-
peren que obligaran Mobutu a marxar i
crearan una democràcia per superar tots
el seus problemes.

Rosa Alarcón